HebrewBooks.org ©Moznaim Publishers. No commercial use allowed.

[א]מי שזמן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אלא אם כן זכה להם מנותיהם מערב יו"ט: **גמ'** איתמר המפקיד פירות אצל חבירו רב אמר כרגלי מי שהפקידו לו ושמואל אמר כרגלי המפקיד לימא רב ושמואל דאזדו לטעמייהו דתנן(א) אם הכניס ברשות בעל החצר חייב רבי אומר לעולם אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור ואמר רב הונא אמר רב הלכה כדברי חכמים ושמואל אמר [ב]הלכה כרבי לימא רב דאמר כרבנן ושמואל דאמר כרבי אמר לך רב אנא דאמרי אפי' לרבי עד כאן לא קאמר רבי התם אלא דבסתמא לא קביל עליה נטירותא אבל הכא הא קביל עליה נטירותא ושמואל אמר אנא דאמרי אפי' לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם אלא דניחא ליה לאיניש דניקום תוריה ברשותיה דבעל חצר דאי מזיק ליה לא מיחייב אבל הכא מי ניחא ליה לאיניש דליקום פיריה ברשותיה דחבריה תנן ואם ערב הוא פירותיו כמוהו ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו כי ערב הוא מאי הוי אמר רב הונא אמרי בי רב [ג]כגון שיחד לו קרן זוית ת"ש מי שזמן אצלו אורחים לא יוליכו בידם מנות אא"כ זכה להם מנותיהם מערב יו"ט ואי אמרת כרגלי מי שהפקידו אצלו כי זכה להם ע"י אחר מאי הוי ה"נ כיון שזכה להם ע"י אחר כמי שיחד לו קרן זוית דמי ואיבעית אימא זכה שאני רב חנא בר חנילאי תלא בשרא בעברא דדשא אתא לקמיה דרב הונא א"ל אי את תלית זיל שקיל ואי אינהו תלו לך לא תשקול ואי איהו תלא מי שקיל והא (ב)רב הונא תלמיד דרב הוה ואמר רב כרגלי מי שהפקידו אצלו שאני עברא דדשא דכמי שיחד לו קרן זוית דמי א"ל רב הלל לרב אשי ואי אינהו תלו ליה לא שקיל (ג)והאמר שמואל שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם א"ל רבינא לרב אשי ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והאמר (ד)רבה בר בר חנה א"ר יוחנן הלכה כר' דוסא א"ל רב אשי לרב כהנא ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והתנן(ה) הבהמה והכלים כרגלי הבעלים אלא שאני רב חנא בר חנילאי דגברא רבה הוא וטריד בשמעתיה וה"ק ליה אי את תלית אית לך סימנא בגוויה ולא מסחת דעתך מניה זיל שקול ואי אינהו תלו לך מסחת דעתך ולא תשקול: **מתני'** (ו)[ד]אין משקין ושוחטין את המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות אלו הן בייתות הלנות בעיר מדבריות הלנות באפר: **גמ'** למה לי למימר משקין ושוחטין מילתא אגב אורחיה קמ"ל [ה]דלשקי איניש בהמתו והדר לשחוט משום סרכא דמשכא (ז)ת"ר [ו]אלו הן מדבריות ואלו הן בייתות מדבריות כל שיוצאות בפסח ורועות באפר ונכנסות ברביעה ראשונה ואלו הן בייתות כל שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום רבי אומר אלו ואלו בייתות הן אלא אלו הן מדבריות כל שיוצאות ורועות באפר ואין נכנסות לישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים ומי אית ליה לרבי מוקצה והא בעא מיניה ר' שמעון בר רבי מרבי (ח)פצעילי תמרה לר"ש מהו א"ל [ז]אין מוקצה לר"ש

אלא

מי שזמן אצלו אורחים. מעיר אחרת ויבואו אצלו על ידי ערוב: **לא יוליכו.** לאחר סעודה מנות בידם לביתם לסעודת הלילה: **אלא אם כן זכה להם.** ע"י אחר: **מנותיהם מערב יו"ט.** שמסרם בעל הבית זה לאדם אחר במשיכה ואמר לו זכה במנות הללו לפלוני ולפלוני דזכין לו לאדם שלא בפניו והיו שלהם מבעוד יום ילך כרגליהם: **גמ' אם הכניס ברשות.** שורו וקדרותיו ופירותיו לחצר חברו בעל חצר חייב בנזקין ורישא דהך מתני' בבבא קמא דכי אמר ליה עול עול ואנטר קאמר ליה: **לימא.** הך פלוגתא דהכא כי הך אזלא משום דאמר רב הלכה כרבנן דקיימי ברשותיה לענין שמירה הוא הדין לתחומין: **אמר לך רב.** בהך אנא דאמרי אפי' לרבי דאילו רבי לא פליג אלא בדלא פריש אלא עול סתמא אמר ליה וסבר רבי עול ותנטר את קאמר ליה אבל מפקיד פירות דהכא לאו בסתמא עסקינן אלא בדקביל נטירותא: **ושמואל אמר אנא דאמרי.** בהא אפי' לרבנן עד כאן לא קאמרי רבנן התם דקיימי ברשות בעל חצר אלא לענין שמירה דכיון דסבירא להו דמסתמא עול ואנטר לך קאמר ליה כ"ש דבעל השור מינא ניחא ליה דמוקי שורו ברשותו דבעל חצר לשמרו דאי מזיק האי שור לבעל חצר לא מיחייב עליה אבל הכא לענין תחומין מי ניחא ליה לאיניש כו': **תנן ואם ערב הוא פירותיו כמוהו.** אלמא כרגלי המפקיד נינהו: **שיחד לו קרן זוית.** דאושליה ביתא הלכך ברשות המפקיד הן אבל הכא דמשכן שומר וקבל עליו שמירתן הרי הן כרגליו: **אא"כ זכה.** וכי זכה מיהא מוליכין והרי בידו הופקדו לאחר זכיה וש"מ כרגלי המפקיד הן: **זכה שאני.** שהרי כל עצמו לא עשה אלא להוציאו משביתתו ולהעמידו בשביתה שלהן וברשותן: **תלא בשרא בעברא דדשא.** בבית אושפיזכניה שנתנו לו טבחי העיר מבעוד יום והוא היה בן עיר אחרת שמערבין לו לבוא לכאן: ה"ג **א"ל אם את תלית זיל שקיל ואי אינהו תלו לך.** לצרכך לא תשקול להוליכן לעירך ולקמיה מפרש טעמא ואזיל: **שאני עברא דדשא.** כלומר שאני הכא דתלינהו איהו גופיה בעברא דדשא והם לא קבלוהו מידו לשמרו דכמי שיחד לו קרן זוית דמי: **א"ל רב הלל לרב אשי ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והאמר שמואל שור של פטם הרי הוא כרגלי כל אדם.** אלמא כיון דאוקמיה במחשבתו ברשות כל מי שיקנהו מותר הקונה להוליכו למקומו והכא נמי הא ברשותיה אוקמיה במחשבתו ברשות כל מי שיקחנו: **א"ל רבינא לרב אשי ואי אינהו תלו ליה לא שקיל והא"ר יוחנן הלכה כר' דוסא.** דאמר הרי הוא כרגלי הרועה אלמא כיון דאין רועה בעיר אלא הוא ואנן סהדי דכל מי שיש לו בהמה דעתו שתהא כרגליו אמרינן בתריה אזלה וכל שכן הכא דאוקמוה בהדיא ברשותיה ואדעתא דידיה תלו ליה: **כרגלי הבעלים.** וכיון דלצרכו תלאוה שם הוה ליה איהו בעלים: **אלא שאני רב חנא בר חנילאי כו'.** וטעמא לאו משום תחומין אלא רב הונא דאורי ליה הכי תלמידיה דרב הוה ורב אמר בשחיטת חולין (חולין דף צה.) בשר שנתעלם מן העין אסור ואפי' תלוי ביתד בבית ישראל ורב חנא אגב טרדא דשמעתיה משכח שאר עסקיו: **וה"ק ליה.** רב הונא: **אי את תלית.** מידי דעביד איניש בידיה לא מנשי ולא מסח דעתיה: **ואי אינהו תלו לך.** אתה לא היה דעתך לכך והם אינם זהירים בשלך ואסחו דעתייהו ולא תשקול. לשון אחר משום מוקצה: **מתני' אין משקין ושוחטין את המדבריות.** משום מוקצה ובגמרא מפרש אמאי נקט משקין: **גמ' מלתא אגב אורחיה.** דתנא דה"ל לאורויי בבהמות מי מותרת ומי אסורה נקט אורחיה בלישנא דמשמע מינה מילתא חדתי בדרך ארץ: **משום סרכא דמשכא.** שתהא נוחה להפשיטה שהוא נדבק יותר מדאי בבשר: **ונכנסות.** לישוב: **ברביעה.** במרחשון: **פלעילי תמרה.** תמרים שאין מתבשלות באילן לעולם וגודרין אותן מהאילן ועושין להן כלי כפות תמרים וכונסין אותן לתוכן ומתבשלות: **מהו.** לאכול מהן ביום טוב:

אלא

ת"י [**אלא** אם כן זכה להן. תימה ל"ל זכה אפי' בירר חלק כל אחד ואחד[א] נמי מידי דהוה אשואל[ב] דאמרינן לעיל (דף לח.) אע"פ שלא נתנו לו אלא ביו"ט וכו' וי"ל[ג] דשואל דעתיה טפי אכלי מאורחים על מנות][ד]: [**תנן** ואם עירב הוא פירותיו כמוהו. מרישא דקתני ואם ערבו בני אותה עיר לא יביאו לא מצי למידק דאיכא למימר דלא ערבו הנפקדים][ה]: **פצעילי** תמרה. פ"ה תמרים שאינם מתבשלין באילן לעולם וגודרין אותן מן הדקל ועושין להם חותלות וכונסין[ו] לתוכן ומתבשלות ומבעיא לר"ש מהו לאכול מהן ביו"ט ולא נהירא דפצעילי תמרה לא משמע הכי אלא פירושו דהוי פגי תמרה שסופן להיות נגמרין ומתוקין יפה יפה ועדיין לא נתבשלו ופוצעין אותם אחת לשנים[ז] בסכין ומעלין אותן לגג ליבשן[ח] ולא הוו כגרוגרות וצמוקין[ט] דלא דחינהו בידים דלא היו ראוין מעולם[י]:

הדרן עלך משילין
וסליקא לה מסכת ביצה

עין משפט
נר מצוה

נח א מיי' פ"ה מהל' יו"ט הלכה יב טוש"ע א"ח סימן שצז סעיף יח:

נט ב מיי' פ"ג מהל' נזקי ממון הלכה יד [ופ"ז הלכה ה] סמג עשין סו טור ש"ע ח"מ סימן שצג סעיף א [וסימן שצט סעיף ה ועי' בהג"ה בסימן רלא סעיף ג]:

ס ג מיי' פ"ה מהלכות יו"ט הלכה יג טוש"ע א"ח סי' שצז סעיף יז:

סא ד ו מיי' פ"ב מהלכות יו"ט הל' ב סמג לאוין עה טוש"ע א"ח סימן תצח סעיף ב וסימן תצח סעיף ג:

ה [טוש"ע י"ד סימן לט סעיף יב וש"ך שם]:

סב ז מיי' פכ"ו מהל' שבת הלכה יד סמג לאוין סה טוש"ע א"ח סימן שי סעיף ב:

◆

רבינו חננאל

איתמר המפקיד פירות אצל חבירו, רב אמר כרגלי המופקדין אצלו ושמואל כרגלי המפקיד. לימא אזדו לטעמייהו דתנן בב"ק בפרק שור שנגח את הפרה, אם הכניס ברשות, בעל חצר חייב, רבי אומר בכולן אינו חייב עד שיקבל עליו בעל הבית לשמור, ואיתמר אמר רב הונא אמר רב הלכה כחכמים, ושמואל אמר הלכה כרבי, אמר לך רב אנא דאמרי אפילו לר' עד כאן כו', וכבר פירשנוהו במקומו. והא דתנן אם עירב פירותיו כמוהו, דשמעינן מינה כרגלי המפקיד, אוקמה רב בדיחד להן [קרן זוית] ולא קיבל להיות מופקדין אצלו, לפיכך ברשות בעליו עומדין. **רב חנא בר חנילאי תלא בישרא בעיברא דדשא,** והפקידו אצל בעל הבית בערב יו"ט, ואתא ביו"ט לגבי רב הונא, וא"ל מהו למישקליה ולמיזל היום בתחום שלי, א"ל אי אנת תלית ליה בעיברא דדשא מוכחא מילתא דלא אפקדתיה לגבי מריה דביתא, ואע"ג דאמר רב כרגלי המופקדין אצלו בכי האי גוונא מודי רב דהוא כרגלי המפקיד, ואי אנת אפקדתיה גבייהו ואינהו תלו לא תשקול. **ואקשינן** וכי האי גוונא אי אינהו תלו, והאמר שמואל שור של פטם כרגלי כל אדם, דכיון דמכרזי עליה כל אדם דעתיה עילויה, וכ"ש זה שכבר קנה. א"ל רבינא לרב אשי א) ואי הוו איהו תלי שקיל, והא"ר יוחנן הלכה כר' דוסא דאמר הלוקח בהמה מחבירו מעיו"ט אע"פ שלא נתנה לרועה אלא ביו"ט הרי הוא כרגלי הרועה, ואוקימנא ברועה אחד. א"ל רב אשי לרב כהנא ואי אינהו תלו לא שקיל, והתנן השואל כלי מחבירו מערב יו"ט כרגלי השואל, הנה אע"פ שהן ברשות המשאיל כרגלי השואל הן. **ואסיקנא** אלא רב הונא הכי קאמר, רב חנא בר חנילאי גברא וטריד בשמעתיה הוא, אי איהו תלא גלי דעתיה דכי יהיב סימנא שקיל ליה ולא מסח דעתיה, ואי אינהו תלו חייש דלמא מחלפי ליה ב) ומסח דעתיה מיניה. **מי שזימן אצלו אורחין** לא יוליכו בידם מנות אא"כ זכה להן במנותיהן מערב יו"ט. **[מתני'] אין משקין ושוחטין** המדבריות אבל משקין ושוחטין את הבייתות. למה לי למיתנא משקין, מילתא אגב אורחיה קמ"ל דלישקי איניש והדר לישחיט, מ"ט דכי איכא סירכא משמטא ג). **ת"ר אלו הן מדבריות** שיוצאות ורועות בא'[פר] [ב]פסח ונכנסות ברביעה [ראשונה]. בייתיות שיוצאות ורועות חוץ לתחום ובאות ולנות בתוך התחום. ר' אומר אילו ואילו בייתות הן, אלו הן מדבריות שיוצאות ורועות באפר ואין נכנסות בישוב לא בימות החמה ולא בימות הגשמים. ומקשינן ומי אית ליה לר' מוקצה כלל דקתני אילו הן מדבריות, והא בעא מיניה ר' שמעון בר' מר' פצעילי תמרה לר' שמעון מהו, ואמר ליה אין מוקצה לר' שמעון

מסורת הש"ס

א) ב"ק מז: נט: ב"מ פא:, ב) [שבת קכח.], ג) לעיל לח., ד) [לעיל לז:], ה) לעיל לז., ו) שבת מה: קנז., ז) שבת מה: [תוספתא פ"ד], ח) שבת מה:,

◆

מוסף רש"י

אם הכניס ברשות בעל החצר חייב. משנה היא בפרק שור שנגח את הפרה (מז:) בקדר שהכניס קדרותיו ושברן שורו של בעל הבית או הכניס שורו ונגחו שורו של בעל הבית או שהכניס פירותיו ואכלתן בהמתו, בעל החצר חייב בנזקו, דכי אמר ליה עול, עול ואנטר לך קאמר ליה, והוא הדין הנח סתמא בשוק (ב"מ פא:). **רבי אומר לעולם אינו חייב.** דעול ותיב ונטר לך קאמר, וה"ה להנח סתמא בשוק (שם). **שור של פטם.** שמפטם שוורים למכור, הרי הוא כרגלי כל אדם. אפילו בן עיר אחרת שבא לכאן ע"י עירוב, מוליכו למקומו, דכיון דאורחיה לזבוניה, מאתמול אוקמיה ברשותיה דמאן דאתי למחר וזבין ליה (לעיל לח.). **הבהמה והכלים כרגלי הבעלים.** שהשואל או לוקח בהמה או כלים מחברו ביום טוב, אינו יכול להוליכם אלא למקום שהבעלים הראשונים מותרין לילך שם, ואם עירבו לצפון לא יוליכו זה לדרום (ערובין צז:) ואם לא ערב יש לה אלפים לכל רוח העיר (לעיל לז.) כשם שאין אדם יכול לילך ביו"ט אלא עד תחום שבת, כך בהמתו אינה יכולה לילך חוץ לתחום, וכליו נמי אין לו רשות לשגרם חוץ לתחום (האורה ח"א סי' סט). **אין משקין ושוחטין.** דרך להשקות בהמה לפני שחיטה שתהא נוחה להפשיט (שבת מה:) אורחא דמילתא נקט (שם קנז.). **את המדבריות.** הברייתות (שם מה:) שרועות באפר תמיד ולנות בתוך התחום (שם קנז.). **פצעילי תמרה.** תמרים הנלקטים קודם בישולן וכונסין אותם בסלים שעושין מלולבין והן מתבשלות מאליהן, מהו לאכול מהן קודם בישולן, מי מודה בהן דמוקצות הן כגרוגרות וצימוקין או לא (שבת מה:).

◆

מוסף תוספות

א. שאומר מנה זו אתן לפלוני ומנה זו לפלוני הרי זה לגביה כמזכה להן. רשב"א. ב. כלי מחבירו בעי"ט דאמר ר' יוחנן דהרי הוא כרגלי השואל. שם. ג. דדעת המשאיל והשואל בכך. רשב"א. ד. אע"פ שדעת בעל הבית בכך אין דעת האורחים סומכת בכך לפי שאינם יודעים אי זו מנה ייחד לכל אחד ואחד מהם. שם. ה. הא עירב אותו שהיו מופקדין אותן מביאין אצלו דכרגליו הן. רשב"א. ו. אותם בסלים שעושין מלולבין והן מתבשלות מאליהן. רש"י שבת מה: ד"ה פלעילי. ז. מלשון המפצע זתים שהיו מפצעין התמרים כדי להתבשל. רשב"א. ח. ולאחר פצועיהן מתקלקלין, ולפיכך היה סבור לדמותם לגרוגרות וצמוקים, ואפ"ה אמר לי' רבי שאין דומין לגרוגרות וצמוקין דהנך מתקלקלים ביותר וחוזרין ומשביחין. שם. ט. שהיו מתחלה ראויין לאכילה והוא דחה אותם בידים לייבשן ושוב אינן ראויין עד שייבשו. שיטה. י. ואיכא דאכיל מינייהו. שם.

א) נראה דל"ל ואי איהו תלו ליה לא שקיל. ב) נראה דרבינו ז"ל ס"ל דכיון דמסח דעתיה מיניה אסור משום תחומין וכן פי' הרב המאירי ז"ל בשם המפרשים ז"ל ואולי דכיון על רבינו ז"ל. ג) כ"ה גי' הרי"ף ז"ל ועי' בש"ך יו"ד סימן ל"ט ס"ק ל"ג.